

Bilaga 2 Skötselplan

Tillhörande bildande av naturreservatet **Södra Stenungsön** i Stenungsunds kommun

I. Disposition och skötsel av mark	
Övergripande mål.....	
Riktlinjer och åtgärder	
Övergripande skötselmål.....	
Övergripande kvalitetsmål	
Underhållsåtgärder	
II Skötselområden (Karta A)	
III Anordningar för rekreation och friluftsliv	
Övergripande mål.....	
Riktlinjer och åtgärder	
IV Dokumentation och uppföljning	
Dokumentation av skötselåtgärder m.m.	
Uppföljning av naturvärden.....	
V Revidering av skötselplanen.....	
VI Finansiering.....	

Karta (BILAGA 3) –skötselplan, delområden, anläggningar och stigar

I Disposition och skötsel av mark

Övergripande mål

Reservatet syftar till att bevara och utveckla de biologiska och sociala naturvärdena på södra Stenungsön, Norums fsg, Stenungsunds kommun. De högsta värdena utgörs av ett större sammanhängande rekreationsområde med havsstränder, glesa skogsimpediment och äldre barrblandskog av mycket stort värde för det rörliga friluftslivet. Här finns också kommunens mest besökta badplats, ett utvecklat nät av stigar och vandringsleder, fina möjligheter till fiske efter många av innerskärgårdens fiskarter samt äldre tallbestånd med orörd karaktär och en del botaniskt intressanta strand- och klippmarker. Reservatet ligger på promenadavstånd från Stenungsund.

Målet är att både bevara och utveckla det rörliga friluftslivet, samt en del värdefulla naturmiljöer som finns inom området. Artrikedomen bland växter och djur knutna till stränder och klippor utgör också viktiga som skall utvecklas.

Riktlinjer och åtgärder

Utmed stränderna i den sydligaste delen skall restaureringsåtgärder genom återkommande röjningar och om det befinnns möjligt, betesdrift, utgöra den dominerande skötselinriktningen. I de övriga, skogsbeklädda delarna, skall gällande skogbruksplan vara styrande. Skogbruksplanen skall emellertid sträva efter att, i områden av med kombinerade mål samt produktionsmål i skogbruksplanen, ersätta barrskog (främst gran) med lövträd. Äldre tallskogsbestånd skall, i områden med blandade mål, utvecklas. Äldre och grövre tallar skall alltid sparas. Tillgängligheten, genom förbättrande av stigar, skyltar och andra faciliteter, skall utvecklas inom området.

Övergripande skötselmål

Manuella röjningar på den södra delen av Stenungsön, kring badplatsen och på halvön längst i söder, skall utföras för att gynna växtligheten i fältskiktet, och för att skapa en trivsam naturmiljö för besökare. I de av områdets skogsbeväxta partier som har produktionsmål skall lövträd och grov tallskog gynnas, efter eventuella föryngringsavverkningar. Tillgängligheten skall utvecklas genom förbättrad skyltning, iordningställande och underhållande av rast- och grill- och fiskeplatser, samt genom fortlöpande underhåll av stigar och andra faciliteter.

Övergripande bevarandemål

Södra Stenungsön hyser en bitvis rik flora, särskilt utmed grunda stränder och på översilade, näringsrika klippor (sydligaste delen). Dessutom finns i stora delar av området en karg, klippdominerad miljö beväxt med äldre tallskog. Även kring badplatsområdet finns inslag av gamla, högväxta tallar. Den här miljön är starkt kännetecknande för hur det sett ut i det här området sedan lång tid tillbaka, men igenväxningen med tall, enbuskar, slån och nyponros har gått ganska långt, särskilt på näringsrika och strandnära marker. Den beskrivna miljön skall, inom ramarna för reservatsbildningen, bevaras och utvecklas genom en kombination av skogbruksåtgärder och naturvårdsåtgärder. Områdets tillgänglighet skall också bevaras och utvecklas.

Vy över södra Stenungsön 1920. Observera att landskapet var betydligt mer öppet och "skärgårdslikt" på den här tiden.

Underhållsåtgärder

Den huvudsakliga underhållsåtgärden inom områdena i söder innebär att med jämna mellanrum (ca 5 år) röja bort igenväxningsvegetation, t ex yngre tall, enbuskar, slån och rosbuskar så att dessa inte dominerar några ytor. I ett inledande skede kan större avverkningar och röjningar komma ifråga. Täckningsgraden av buskar och träd skall inte överskrida 35 % i något av delområdena I, II, VIII, XIII (se karta BILAGA 3). Stigar, skyltar och skyltställ, samt grillplatser, toaletter m m (BILAGA 3-karta), skall också underhållas årligen.

II. Beskrivning av skötselområden (Bilaga 3)

Skötselområde I – klippmarker med gles tallskog och ljung i den nordvästra delen av reservatet

Areal: ca 3.8 ha.

Beskrivning: Ett stort sammanhängande område som i stora delar utgörs av klippor med små bestånd av tallar och av ljungmarker. Floran är tämligen artfattig. Området anges som impediment i skogsbruksplanen.

Natura 2000-habitat: –.

Skötselmål: Karaktären av öppen klippmark med glest trädskikt av tall bevaras. Äldre döda träd lämnas.

Kvalitetsmål: Stora partier med öppen, solbelyst klippmark, inslag av äldre tallar, stående döda äldre träd samt ljungmarker. God tillgång till naturmiljöer och fiskeplatser från stigar.

Engångsåtgärder: Det kan vara aktuellt att avverka en del yngre tall under perioden för gällande skötselplan 2011-2016. Detta utförs för att motverka en långsam beskogning av markerna. En stig anläggs parallellt med, men ca 50 meter in, från strandlinjen. Stigen ansluter till Skepparviken och skall underlätta för såväl vanliga strandpromenader som för sportfiskare att nå intressanta fiskeplatser.

Underhållsåtgärder: Återkommande översyn av stigar (översyn årligen, röjningar ca vart 5:e år, eller efter behov). Skyltställ och skyltar skall vara i bra skick inför varje ny besöksäsong. Skyltarna skall vara rentorkade eller utbytta om de är skadade.

Delområde II – Stranden vid Skepparviken.

Areal: Ca 0.7 ha.

Beskrivning: Omväxlande grusig, sandig och stenig strand mot Askeröfjorden. Tidigare en populär badplats men numera, p g a, beskogning, igenväxning och sämre tillgänglighet (svårt att parkera vid vägen) mindre väl frekventerad. Bitvis finns en representativ strandflora med strandråg, strandkrypa och salttåg.

Natura 2000-habitat: 1330 (saltvattenstrandängar).

Skötsel mål: En öppen strandmiljö med litet inslag av igenväxningsvegetation av tall, al och strandråg.

Kvalitetsmål: Öppen, solbelyst, busk- och trädfri strand. God tillgång till bad och fiskeplatser.

Engångsåtgärder: Rönjning av enbuskar, slån och rosbuskar. Avverkning av buskar och träd mot skogsbrynet. Huggs upp så att gläntor och luckor uppstår i tall- och alridån. Högväxt ört- och gräsvegetation slås med grästrimmer eller röjsåg. Växtmaterial samlas samman och bränns på en brännplats.

Underhållsåtgärder: Årsvis översyn av området. Återkommande rönjningar vart 5:e år. Grillplatser/bänkar iordningställs. Skyltställ och skyltar skall vara i bra skick inför varje ny besöksäsong. Skyltarna skall vara rentorkade eller utbytta om de är skadade.

Delområde III – barrskogsklädd sluttning, torrbacke ovanför stranden

Areal: 1.0 ha

Beskrivning: I huvudsak tallskogsbeväxt gräsbacke, numera helt tät i sluttningen ovanför Skepparviken. Utgör en liten del av avd 26 i skogsbruksplanen – anges som blandade mål.

Natura 2000-habitat: –.

Skötsel mål: Gles blandskog med tall och lövträd. Gräs- och örtdominerat fältskikt.

Kvalitetsmål: Halvöppen skog med grova träd av äldre tallar. God och lätt tillgänglig strand och fiskeplatser via lättgångna stigar.

Engångsåtgärder: Äldre tallar och lövträd bevaras. En del yngre träd av tall, al, björk, gran mm, huggs bort, så att en delvis öppen gräsbacke med gläntor och äldre träd skapas 2011-2016.

Underhållsåtgärder: Återkommande rönjningar genomförs vart 10:e år. Stigen underhålls genom årlig kontroll. En stig anläggs parallellt med, men ca 50 meter in från, strandlinjen. Stigen ansluter till stigmorsningen vid Skepparviken och skall underlätta för såväl vanliga strandpromenader som för sportfiskare att nå intressanta fiskeplatser.

Delområde IV – barrskogsbeväxt bergsområde och produktiv barrskog

Areal: 11.8 ha

Beskrivning: I huvudsak barrblandskogsbeväxt bergsområde som övergår i frodig barrskog i öster. Anges som blandade mål (natur och produktionsmål). Äldre träd sparas vid föryngringsavverkningar. Det är önskvärt att inslaget av löv (ek, björk, asp) ökar efter föryngringsavverkningar.

Natura 2000-habitat: –.

Skötsel mål: Gles blandskog med tall och lövträd. Gräs- och örtdominerat fältskikt.

Kvalitetsmål: Större inslag av lövträd (björk, ek, asp, mm) samt gamla träd.

Engångsåtgärder: enligt skogsbruksplan.

Underhållsåtgärder: Stigarna underhålls genom årlig kontroll.

Delområde V – klippor, tallskogsimpediment

Areal: 1.1 ha

Beskrivning: I huvudsak glest tallbeväxt impediment.

Natura 2000-habitat: –.

Skötsel mål: Öppen, klippdominerad blandskog med tall och lövträd.

Kvalitetsmål: Stora delar utgörs av öppen, solbelyst klippmark, med inslag av äldre tallar och ljungmarker. Gamla döda träd finns.

Engångsåtgärder: Inga åtgärder.

Underhållsåtgärder: Inga åtgärder.

Delområde VI – granskog

Areal: 0.9 ha

Beskrivning: I huvudsak skogsbeväxt terrängsvacka med frodig granskog. Anges som produktionsmål (gran) i skogsbruksplanen (skogsbruksplanens område 28 och 29). Önskvärt med ökat inslag av löv (ek, björk, asp) efter avverkningar.

Natura 2000-habitat: –.

Skötsel mål: Inga särskilda bevarandemål (natur). Utveckling mot löv önskvärt.

Kvalitetsmål: Större inslag av lövträd (björk, ek, asp, mm) samt gamla träd.

Engångsåtgärder: enligt skogsbruksplan.

Underhållsåtgärder: Stigar och skyltställ underhålls genom årlig kontroll.

Delområde VII – granskog

Areal: 7.1 ha

Beskrivning: I huvudsak skogsbeväxta terrängsvackor öster om Skepparviken samt mot stora vägen, med frodig granskog. Anges som produktionsmål (gran) i skogsbruksplanen (område 25 och 27). Önskvärt med ökat inslag av löv (ek, björk, asp) efter eventuella avverkningar.

Natura 2000-habitat: –.

Skötsel mål: Inga särskilda bevarandemål (natur). Utveckling mot löv önskvärt.

Kvalitetsmål: Större inslag av lövträd (björk, ek, asp, mm) samt gamla träd.

Engångsåtgärder: enligt skogsbruksplan.

Underhållsåtgärder: Stigar och skyltställ underhålls genom årlig kontroll.

Delområde VIII – klippmarker med gles tallskog och ljun i den västra delen av reservatet

Areal: ca 7.2 ha.

Beskrivning: Ett stort sammanhängande område som i stora delar utgörs av klippor med små bestånd av tallar och av ljunmarker. Floran är tämligen artfattig. Anges som impediment i skogsbruksplanen.

Natura 2000-habitat: –.

Skötsel mål: Karaktären av öppen, glest trädbeväxt klippmark bevaras. Andelen öppen klipp- och ljunmark skall vara större än 60 %.

Kvalitetsmål: Stora partier med öppen, solbelyst klippmark, inslag av äldre tallar, stående döda äldre träd samt ljunmarker. God tillgång till naturmiljöer och fiskeplatser från stigar.

Engångsåtgärder: Det kan vara aktuellt att avverka en del parter i med yngre tall och gran under perioden för gällande skötselplan 2011–2016. Äldre döda träd lämnas, äldre sen- och snedväxta tallar sparas regelmässigt. Detta utförs för att motverka en långsam beskogning av markerna.

Underhållsåtgärder: Stigar underhålls genom årlig kontroll.

Delområde IX – starkt kuperade klippmarker med äldre tallskog

Areal: ca 3.0 ha.

Beskrivning: Ett större sammanhängande och starkt kuperat område mellan badplatsen och vägen. Naturtypen utgörs till stora delar av äldre tallskog. Floran är tämligen artfattig. Anges som NO (natur orört; område 23) i skogsbruksplanen.

Natura 2000-habitat: –.

Skötsel mål: Karaktären av äldre barrblandskog med äldre tallar bevaras.

Kvalitetsmål: Stora partier med gläntor och partier med äldre tallar, stående döda äldre träd samt ljunmarker. God tillgång till naturmiljöer från stigar.

Engångsåtgärder: Det kan vara aktuellt att glesa upp delområdet genom att avverka en del yngre tallar under perioden för gällande skötselplan 2011–2016 (särskilt kring stigar). Detta utförs för att motverka en långsam förtätning och alltför kraftig beskuggning av marken, vilken missgynnar fältskiktet. Nyanläggning av stig mellan badplatsen och parkeringsplatsen och anslutning till befintlig stig mot Skepparviken.

Underhållsåtgärder: Stigar underhålls årligen.

Delområde X – äldre pelartallskog

Areal: ca 8.2 ha.

Beskrivning: Ett sammanhängande område med i huvudsak högväxt tallskog kring parkeringsplatsen norr om badplatsen ”Hawaii”. Floran är tämligen artfattig, men det finns ett starkt inslag av ormbunkar (örnbräken och träjon). Anges som kombinerade mål (natur och produktion; område 22 och 19 i skogsbruksplanen.

Natura 2000-habitat: –.

Skötsel: Karaktären av äldre, högväxt pelartallskog bevaras. Fältskiktet utvecklas genom röjningar.

Kvalitetsmål: Halvöppen gles tallskog (pelarsalstyp) med äldre tallar. Gräsmarker och stiger. God tillgång till naturmiljöer och fiskeplatser från stigar.

Underhållsåtgärder: Stigar underhålls årligen. Skyltar tvättas av inför varje ny besöksäsong (mars/april).

Delområde XI – äldre tallskog

Areal: ca 0.8 ha.

Beskrivning: Ett litet område med i huvudsak högväxta tallar strax innanför klippbadet i sydväst. Floran är tämligen artfattig. Anges som naturvårdsmål skötsel i skogsbruksplanen; område 24 (ingen åtgärd?).

Natura 2000-habitat: –.

Skötsel: Karaktären av äldre tallskog bevaras.

Kvalitetsmål: Halvöppen gles tallskog (pelarsalstyp) med äldre tallar. Gräsmarker och stiger. God tillgång till naturmiljöer och fiskeplatser från stigar.

Engångsåtgärder: Ingen åtgärd.

Underhållsåtgärder: Stigar underhålls årligen.

Delområde XII – badplatsen

Areal: ca 0.8 ha.

Beskrivning: Ett stort, sammanhängande sandstrandsområde (delvis artificiellt) som skapades efter att färjeplatsen till Tjörn (broraset 1979) lades ner. Stranden, populärt benämnd ”Hawaii”, är kommunens mest välbesökta och omtyckta badplats. Naturtypen är en sandstrand med inslag av gräsytor med gles tallskog. Det finns flera grillplatser inom området, liksom toaletter och andra faciliteter (skyltställ Hakefjorden).

Natura 2000-habitat: –.

Skötsel: Badplatsens kvaliteter bevaras och utvecklas. Information om stigar och naturvärden samt om föreskrifter inom reservatet utvecklas.

Kvalitetsmål: Öppen sandstrandmark med god tillgänglighet och med goda faciliteter för bad och rekreation. Gräsmarker och stigar är i gott skick. God tillgång till bad, naturmiljöer och fiskeplatser, även efter och före badsäsong.

Engångsåtgärder: Inga åtgärder.

Underhållsåtgärder: Stigar underhålls årligen. Skyltställ och skyltar fräschas upp inför besöksäsongen.

Delområde XIII – Stränderna och udden sydöst om badplatsen

Areal: ca 2.5 ha.

Beskrivning: Ett sammanhängande havsstrandsområde som sträcker från badplatsen mot söder och runt udden, samt upp mot Stenungsund. Området omfattar också den ö som ligger söder om badplatsen. Ön kan nås via en liten träbro. Här återfinns reservatets allra högsta naturvärden. Utmed stränderna finns en artrik flora med arter som darrgräs, vildlin, smultronklöver, bohusmarrisp, kustarun och dvärgarun. Stora buskage med vresrosbuskar breder ut sig intill en liten trädunge på den norra delen av ön, väster om bron. Ovan strandområdet finns ett litet område med tallskog och på höjden intill finns hällmark med sparsam vegetation. Typiska arter på hällmarken är vit fetknopp, kärleksört, gräslök och olika renlav. Ovanligare arter är slanklav *Collema flaccidum*, flikig skinnlav *Leptogium gelatinosum* och struts�innlav *L. palmatum* (NT). En, rönn och tall växer i skrevorna. En stig leder från bron och ut till den västra delen av ön. Området hävdas enbart av tramp.

Natura 2000-habitat: Salta strandängar 1330, Artrika låglandsgräsmarker 6230 samt Pionjärvegetation på silikatbergmarker (hällmarkstorräng) 8230.

Skötsel mål: Karaktären av gles, kustallskog bevaras och utvecklas. De artrika strand- och gräsmarksmiljöerna skall utvecklas.

Kvalitetsmål: Mer än 60 % av ytan täcks av gräsbärande marker samt hällmarkstorrängar och öppen klippa. God tillgång till bad, naturmiljöer och fiskeplatser, även efter och före badsäsong. Örttrikedomen, särskilt när det gäller de ovanligare arterna kustarun, dvärgarun, smultronklöver, bohusmarrisp förekommer i rika bestånd. Rik lavflora på översilade berghällar.

Engångsåtgärder: Tallbeståndet strax söder om Hawaii lämnas orört. Talldungen på den större av öarna minskas med ca 30 % och tas helt bort på den mindre ön. Gamla, döda enbuskar tas bort, liksom merparten av de svart-tallar som finns på den norra delen. All vresros tas bort. Ca 50 % av hagtorn tas. Vildaplar i buskagen friställs. Yngre tallar huggs bort från hällmarksytor. Gräsvegetationen slås med trimsnöre eller röjsåg. Allt växt material samlas ihop till någon eller några brännplatser och bränns. Bete är mycket gynnsamt för att bibehålla och utveckla vegetationen på och kring klippor och stränder. Eventuellt (om det finns möjligheter) stängslas udden av varpå området betas av får. Det kan handla om ett sent betespåsläpp (september/oktober) med ett större betestryck (10 får).

Underhållsåtgärder: Vart 5:e år görs en omfattande röjning inom området. Stigar underhålls årligen. Skyltställ och skyltar fräschas upp inför besökssäsongen.

III Anordningar för rekreation och friluftsliv

Övergripande mål

Södra Stenungsöns naturreservat har ett mycket stort värde för friluftslivet. Det är framför allt tillgängligheten och den inbjudande skogs- och kustmiljön som skapar dessa värden. Området är också mycket tätortsnära vilket förhöjer de sociala värdena och ger ett stort antal människor möjlighet att besöka reservatet. Målet med stigar, skyltar och andra anläggningar för friluftslivet är att underlätta för besökarna att använda området för bl a promenader, utflykter, fiske, naturstudier och för att förhindra nedskräpning. Målet är också att upplysa besökarna om de värden som finns i reservatet.

Riktlinjer och åtgärder

Tillgänglighet

Parkeringsplats finns i anslutning till reservatet vid den gamla nedfarten till färjeläget samt vid grusplanen mellan nedfarten och stora vägen. Denna finns markerad på karta.

Tydligt markerade stigar, eventuellt med markeringar, finns enligt markeringar på karta. Stigarna skall hållas lättframkomliga.

Ett antal grill-/rastplatser iordningställs i utmed stigar och nära vatten på ett flertal platser inom området (se karta).

Information

Nya skyltar för reservatet produceras. Lämpliga platser för informationsskyltar är markerade på karta BILAGA 3. Dessutom tas en reservatsfolder fram, vilken beskriver områdets natur- och kulturvärden och tillhandahåller annan intressant och viktig information t ex om fisket (tider, platser, arter, m m). Foldern skall även innehålla en karta samt reservatsföreskrifter. Foldern skall finnas tillgänglig (brevlåda) vid parkeringen/reservatsskylten.

Utmärkning av reservatets gräns

Gränsmarkering skall, genom naturvårdsförvaltarens försorg, utföras enligt svensk standard (SIS 03 15 22) och Naturvårdsverkets anvisningar.

IV Dokumentation och uppföljning

Dokumentation av skötselåtgärder m.m.

Skötseln skall dokumenteras med avseende på följande:

- Utförda åtgärder
- Tidpunkt för utförande
- Effekter av åtgärden
- Kostnad och intäkter av förvaltningen

Naturvårdsförvaltaren ansvarar för dokumentationen av skötseln.

Dessutom bör naturvårdsförvaltaren dokumentera förhållanden inom reservatet som kan påverka naturvärdena eller värdena för friluftslivet negativt. Det kan vara nedskräpning, slitage på känsliga platser eller minskad tillgänglighet.

Om överträdelser av reservatsföreskrifterna eller andra åtgärder hotar naturvärdena eller värdena för friluftslivet uppmärksammas av naturvårdsförvaltaren, bör denna ta kontakt med tillsynsmyndigheten (f n kommunen).

All dokumentation ska utgöra underlag vid en eventuell revidering av skötselplanen.

Uppföljning av värden

De största värdena är det rörliga friluftslivet (bad, fiske, promenader). Ett uppföljningsprogram tas fram för att följa besöksströmmarna och nyttjandet av reservatets kvaliteter. Programmets syfte är att väga av och kalibrera skötselmetoder mot upplevelsekvaliteter hos besökaren. Det bör innefatta följande: • antal besökare • tidpunkter för besök • syfte med besöket • kvalitet hos besöket.

Det kan också vara aktuellt att genom ett enkelt protokoll följa vegetationsutvecklingen på den södra delen av området (delområde XIII).

V Revidering av skötselplanen

De åtgärder som anges i skötselplanen ska ses över och utvärderas vart femte år eller i övrigt när det anses motiverat. Perioden är 2011 – 2016. Om det anses motiverat ska skötselplanen revideras i samband med översynen.

VI Finansiering

Förvaltaren har huvudansvaret för att åtgärder enligt skötselplanen genomförs.